

שיחה — תשובה לעתיד לבוא

Teshuvah in the Era of the Resurrection

Offered in honour of the Maggid of Mezritch, Rabbi Dov Ber, successor to the Baal Shem Tov, from whose study hall the masters of Chassidus went out into the world. This sicha is given in his merit — on how teshuvah can exist in the era of the Resurrection, when there will no longer be any sin to return from.

ENGLISH

ווי קען מען טאן תשובה ווען עס וועט שוין נישט זיין קיין חטא?

How Can There Be Teshuvah When There Will No Longer Be Sin?

Introduction

One must understand.

Our Sages teach that in the Future Redemption, "I will remove the spirit of impurity from the earth." The evil inclination will cease to exist, the struggle between good and evil will come to an end, and in the era of the Resurrection (Techiyas HaMeisim), physical existence itself will become a transparent vessel for Divine revelation.

At first glance, a profound question arises.

If there is no longer any sin, what purpose could teshuvah possibly serve?

As explained in the Tanya, teshuvah means:

"The spirit returns to God Who gave it."

It is the return of the soul to its Source.

But if everything is already openly united with God, if humanity has already been purified, and concealment has passed away—what remains to return?

Teshuvah Beyond Sin

Here we discover a dimension of teshuvah deeper than atonement itself.

We have become accustomed to thinking that teshuvah exists as an answer to sin.

But that is only the outer garment of teshuvah.

In its essence, teshuvah is not the movement from wickedness to righteousness.

Teshuvah is the eternal movement of the finite toward the Infinite.

For this reason, the Rambam hints that teshuvah is an everlasting mitzvah, because the soul can never exhaust its own Source.

A New Understanding

Perhaps one may suggest a deeper explanation.

In this world, teshuvah cleanses concealment.

In Olam HaBa, teshuvah draws the soul ever nearer to revelation.

But in the era of the Resurrection, teshuvah will assume an entirely new meaning.

Not repentance from sin.

Not even return from distance.

Rather,

return from perfection into ever deeper perfection.

What Does This Mean?

When a musician first learns a melody, he simply plays the notes.

When he becomes a true master, he no longer plays only the notes.

He begins playing the silence between them.

The melody becomes deeper.

Not because the original melody was lacking.

But because true beauty has no limit.

So too with teshuvah.

Teshuvah is not returning to an earlier condition.

It is entering depths that had never before been revealed.

Creation Is Continually New

The Baal Shem Tov revealed that creation is renewed every single moment.

If that is true, then every human being is also newly created each moment.

And if the person is continually renewed,

then teshuvah must also be continually renewed.

Teshuvah is therefore not a single spiritual event.

It is the eternal breathing of the soul.

Just as the body lives through breath,

the soul lives through teshuvah.

Teshuvah in the New Hishtalshelus

Perhaps this may also be understood through the cosmology we have been developing.

In Olam HaZeh, Seder Hishtalshelus unfolds as a movement of descent.

In the Resurrection, however, an entirely new Hishtalshelus begins.

Within that new order,

Dirah b'Tachtonim is no longer the conclusion.

It becomes the Root.

If so,

teshuvah no longer means returning from the end back to the beginning.

It becomes the eternal flowering of the Root into ever new branches.

The Root remains the same.

Yet every season bears new fruit.

A New Meaning of Return

The very meaning of the word return changes.

Return no longer means going backward.

For with the Infinite there is no "back."

With the Infinite there is only greater depth.

Return now means:

A new recognition of the same Infinite.

A deeper intimacy within the same Love.

A greater joy within the same Truth.

From Infinite to Infinite

Perhaps this is also the deeper meaning of the verse:

"They shall go from strength to strength."

In this world we ascend from level to level.

In the Future we shall ascend from Infinite to Infinite.

Not because there are many Infinities,

but because the One Infinite can never be exhausted.

Every revelation becomes the root of another revelation.

Every delight becomes the beginning of a greater delight.

Every cleaving becomes the doorway to a deeper cleaving.

The Whole Creation Returns Together

Perhaps something even greater may be said.

In the Resurrection,

humanity will no longer perform teshuvah merely for itself.

Creation itself will return together.

The stone will sing its own song.

The tree its own praise.

The body its own transparency.

The soul its own cleaving.

Everything will participate in one great return.

Not back to a place.

But toward the deepest truth of its own Root.

The Difference Between Two Forms of Teshuvah

This reveals the distinction between the teshuvah of this world and the teshuvah of the Resurrection.

In Olam HaZeh, a person cries:

"Master of the Universe, bring me back to You."

In the Resurrection,

Essence itself, as it were, responds:

"You were never truly separated."

Teshuvah is therefore no longer the answer to estrangement.

It becomes the eternal dance of ever-deepening closeness.

The Highest Form of Teshuvah

Perhaps one may therefore suggest a profound insight.

In the era of the Resurrection,

teshuvah will become the highest form of Divine service precisely because there will no longer be any sin.

For then teshuvah will remove its first garment—repair—

and reveal its true essence.

The eternal movement of the soul,

ascending from revelation to revelation,

from love to greater love,

from Root to deeper Root,

within an endless cleaving to the Infinite Essence.

Perhaps this is the deepest meaning of the verse:

"And the spirit shall return to God Who gave it."

Not once.

But every moment.

For true teshuvah is not the return from sin.

It is the continual return of every revelation into an ever-deeper Root.

And because that Root is inexhaustible,

teshuvah itself is inexhaustible.

This, then, is the meaning of the teshuvah of the Future Redemption:

Not a teshuvah that repairs the past,

but a teshuvah that continually reveals a new Infinity within perfection itself—

without end.

בענין: ווי קען מען טאן תשובה אין תחיית המתים, ווען ס'וועט שוין נישט זיין קיין חטא?

יש להבין.

חז"ל זאגן, אז לעתיד לבוא וועט הקב"ה אַראָפֿנעמען דעם רוח הטומאה מן הארץ, און "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ." עס וועט נישט זיין קיין יצר הרע, נישט קיין מלחמה צווישן טוב און רע, און אין די טעג פֿון תחיית המתים וועט די גשמיות אליין ווערן אַ כלי גלוי לאלקות.

לכאורה איז שווער צו פֿאַרשטיין:

אויב ס'איז שוין נישטאָ קיין עבירה, אויף וואָס דאַרף מען תשובה?

תשובה, ווי זי ווערט מבואר אין תניא, איז דאָך "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" — דאָס אומקערן פֿון דער נשמה צום מקור.

אַבער אויב אַלץ איז שוין בגלוי אלקות, און דער מענטש איז שוין ריין, וואָס בלייבט נאָך איבער צו אומקערן?

אלא, אַז דאָ ליגט אַן ענין וואָס איז טיפֿער פֿון דעם גאַנצן ענין פֿון כפרה.

מיר זיינען צוגעוויינט צו מיינען, אַז תשובה איז אַן ענטפֿער אויף חטא.

אַבער דאָס איז בלויז דער ערשטער לבוש פֿון תשובה.

אין איר עצם איז תשובה נישט קיין תנועה פֿון זינד צו צדקות.

תשובה איז די אייביקע תנועה פֿון גבול צוריק צום אין־סוף.

דערפֿאַר איז שוין דער רמב"ם מרמז, אַז תשובה איז אַ מצוה תמידית, ווייל די נשמה קען קיינמאָל נישט אויסשעפּן איר שורש.

אפשר קען מען זאָגן אַן נייעם ביאור.

אין עולם הזה טוט מען תשובה, כדי אָפצורייניקן דעם העלם.

אין עולם הבא טוט מען תשובה, כדי זיך צו דערנענטערן צום גילוי.

אַבער אין תחיית המתים וועט תשובה באַקומען נאָך אַן נייעם פירוש.

נישט תשובה פֿון חטא.

נישט אַפֿילו תשובה פֿון ריחוק.

נאָר תשובה פֿון שלימות צו אַלץ טיפֿערער שלימות.

וואָס מיינט דאָס?

ווען אַ מענטש לערנט אַ ניגון צום ערשטן מאל, שפּילט ער די נאָטעס.

ווען ער ווערט אַן אמתער בעל-מנגן, שפּילט ער מער נישט בלויז די נאָטעס.

ער שפּילט די שטילקייט צווישן די נאָטעס.

דער ניגון ווערט אַלץ טיפֿער.

נישט ווייל דער ערשטער ניגון איז געווען שלעכט.

נאָר ווייל אמתע שיינקייט האָט קיין שיעור נישט.

אַזוי אויך איז תשובה.

תשובה איז ניט דאָס צוריקגיין צום פֿריערדיקן מצב.

תשובה איז אַרײַנגיין אין אַן עומק, וואָס איז ביז איצט נאָך ניט געווען מגולה.

דער בעל־שם־טוב האָט מגלה געווען, אַז יעדע זאָך ווערט מחדש בכל רגע.

אויב אַזוי, איז אויך דער מענטש אַ נײַע בריאה יעדן איינציקן רגע.

און אויב דער מענטש ווערט מחדש,

דאָן מוז אויך זײַן תשובה ווערן מחדש.

דערפֿאַר איז תשובה ניט קיין איינמאָליקער מעשה.

זי איז דער אייביקער אָטעם פֿון דער נשמה.

אַזוי ווי דער גוף לעבט דורכן אָטעם,

אַזוי לעבט די נשמה דורך תשובה.

אפשר קען מען דאָס פֿאַרשטיין לויט דעם וואָס מיר האָבן מבאר געווען אין דעם מאמר.

אין עולם הזה איז סדר השתלשלות דער סדר פֿון ירידה.

אין תחיית המתים הייבט זיך אָן אַן נײַע השתלשלות.

און אין דער נײַער השתלשלות איז דירה בתחתונים ניט דער סוף.

זי ווערט דער שורש.

אויב אַזוי,

איז אויך תשובה מער ניט דאָס אומקערן פֿון דעם סוף צום אָנהייב.

זי ווערט דאָס אייביקע וואַקסן פֿון דעם שורש אין נייע ענפים.

דער שורש בלייבט דער זעלבער.

אַבער יעדע סעזאָן טראָגט נייע פירות.

דערפֿאַר וועט אויך די משמעות פֿון דעם וואָרט שיבה זיך בײַטן.

שיבה וועט מער ניט מיינען "צוריק".

ווייל ביים אין־סוף איז ניטאָ קיין צוריק.

ביים אין־סוף איז בלויז אַלץ טיפֿער.

שיבה וועט מיינען:

אַ נייע הכרה אין דעם זעלבן אין־סוף.

אַ נייע נאָענטקייט אין דער זעלבער אהבה.

אַ נייע שמחה אין דער זעלבער אמת.

אפשר איז דאָס אויך דער פירוש פֿון דעם לשון:

"ילכו מחיל אל חיל."

אין עולם הזה גייט מען פֿון מדרגה צו מדרגה.

אַבער לעתיד לבוא וועט מען גיין פֿון אין־סוף צו אין־סוף.

ניט ווייל עס זײַנען צוויי אין־סופֿים.

נאָר ווייל דער איין אין־סוף איז אומאויסשעפלעך.

יעדער גילוי ווערט אַ שורש פֿאַר אַ טיפֿערן גילוי.

יעדער תענוג ווערט אַן התחלה פֿאַר אַ גרעסערן תענוג.

יעדע דבקות ווערט אַן התחלה פֿאַר אַן נאָך טיפֿערע דבקות.

און אפשר קען מען זאָגן נאָך מער.

אין תחיית המתים וועט דער מענטש ניט טאָן תשובה פֿאַר זיך.

ער וועט טאָן תשובה מיט דער בריאה.

דער שטיין וועט האָבן זיין ניגון.

דער בוים זיין שבח.

דער גוף זיין שקיפות.

די נשמה איר דבקות.

און אַלע צוזאַמען וועלן צוריקקערן אין איין באַוועגונג.

ניט צוריק צו אַן אָרט.

נאָר צוריק צום אמת פֿון זייער אייגענעם שורש.

דאָס איז אויך דער חילוק צווישן תשובה פֿון עולם הזה און תשובה פֿון תחיית המתים.

אין עולם הזה שרייט דער מענטש:

"רבוננו של עולם, ברענג מיך צוריק צו דיר."

אין תחיית המתים וועט עצמות אַליין כביכול ענטפֿערן:

"דו ביסט קיינמאל ניט אַוועק געווען."

און דעמאלט וועט די תשובה מער ניט זיין אַן ענטפער אויף אַ ריחוק.

זי וועט זיין אַן אייביקער טאַנץ פֿון התקרבות.

דערפֿאַר קען מען זאָגן אַ חידוש.

אין די טעג פֿון תחיית המתים וועט תשובה ווערן די העכסטע עבודה, דווקא וויל עס וועט שוין ניט זיין קיין חטא.

וויל דעמאלט וועט תשובה זיך אָפּטאָן פֿון איר ערשטן לבוש — תיקון — און אַנטפלעקן איר אמתן עצם:

די אייביקע תנועה פֿון דער נשמה, וואָס שטייגט פֿון גילוי צו גילוי, פֿון אהבה צו אהבה, פֿון שורש צו שורש, אין אַן אומענדיקער דבקות מיט עצמות אין־סוף.

און אפשר איז דאָס דער טיפֿסטער פירוש אין די ווערטער פֿון חז"ל:

"והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה."

ניט נאָר איין מאָל.

נאָר אין יעדן רגע.

וויל די אמתע תשובה איז ניט דאָס אומקערן פֿון זינד.

זי איז דאָס אומקערן פֿון יעדן גילוי אין אַלץ טיפֿערן שורש.

און דער שורש איז אומאויסשעפלעך.

דערפֿאַר איז אויך תשובה אומאויסשעפלעך.

וזהו ענין התשובה דלעתיד לבוא — תשובה שאינה מתקנת את העבר, אלא מגלה אין־סוף חדש בתוך השלימות עצמה, עד אין קץ.